

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ' ΤΑΞΗΣ  
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ  
ΔΕΥΤΕΡΑ 16 ΜΑΪΟΥ 2011  
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ  
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ**

**Α1.** Τρία από τα κύρια θέματα της Επτανησιακής σχολής που κυριαρχούν γενικά στην ποίηση του Σολωμού, καθώς και στο συγκεκριμένο απόσπασμα, είναι η θρησκεία, η γυναίκα και η φύση.

Χαρακτηριστικά, στο δεύτερο απόσπασμα ολόκληρη η παρένθετη σκηνή, που μας μεταφέρει στο μεταφυσικό σκηνικό της Δευτέρας Παρουσίας, εκφράζει τους εσχατολογικούς οραματισμούς του Σολωμού και τη θρησκευτικότητα του με αναφορές όπως είναι εύλογο στην Αποκάλυψη. («Κοιλάδα», «Παράδεισος», «Ανάσταση»)

Η γυναίκα που εξιδανικεύεται κι αποτελεί ιδεώδες για το Σολωμό εμφανίζεται τόσο στο πρόσωπο της αγαπημένης που εκφράζει την ομορφιά, την αγνότητα (δεύτερο απόσπασμα, «μην είδετε τήν όμορφή πού τήν Κοιλάδα αγιάζει») και τον έρωτα, όπως άλλωστε και η Φεγγαροντυμένη που εμφανίζεται 'θεική' κι επιβλητική στο τρίτο απόσπασμα.

Τέλος, η δύση που συνοδεύει πάντα τη δράση στα έργα του Σολωμού, δίνεται με ιδιαίτερα ρομαντικό και λυρικό τρόπο στο τρίτο απόσπασμα, όπου με τη χρήση του μοτίβου «της σιγής του κόσμου» η πλάση ησυχάζει απόλυτα μετά τη θαλασσοταραχή (η θάλασσα είναι αγαπημένο μοτίβο) και περνά σε μια θαυμαστή ακινησία όπου οπτικές, οσφρητικές και κινητικές εικόνες συνθέτουν ένα εντυπωσιακό σκηνικό. («έστένεψε τή φύση ... νά στολιστεί ...»)

**Β1.** Στο δεύτερο απόσπασμα του «Κρητικού» ο Σολωμός παρεμβάλλει στην κύρια αφήγηση μια παρέκβαση άχρονη και μεταφυσική, έναν οραματισμό που αυτονομείται όχι μόνο χρονικά αλλά και νοηματικά.

Αυτή η αναγωγή της λυρικής αφήγησης επιλέγεται για να εκφράσει τους εσχατολογικούς οραματισμούς και τη βαθιά θρησκευτικότητα του Σολωμού που συνηθίζει να συνοδεύει την αναφορά του θανάτου, από μια αναφορά στη Δευτέρα Παρουσία.

Παράλληλα με την έκφραση του θρησκευτικού στοιχείου και τις απόψεις του Σολωμού για τη δυαδική υπόσταση ( σώμα-ψυχή ) και την Ανάσταση των νεκρών δίνεται η ευκαιρία να εκφραστεί και το ερωτικό στοιχείο που επιβιώνει και μετά το θάνατο. Άλλωστε ο Σολωμός συχνά χρησιμοποιεί το αντιθετικό μοτίβο έρωτας/ζωή-θάνατος.

Τέλος, η σκηνή αυτή προοικονομεί το θάνατο της αγαπημένης.

**Β2.** «Σάν τό χοχλό πού βράζει»: Η αγριότητα της θάλασσας αποδίδεται μ' αυτή την παρομοίωση, που σε συνδυασμό με την επανάληψη της έννοιας της ησυχίας εκφράζει την άμεση μεταστροφή των στοιχείων της φύσης.

«Κάθε όμορφη να στολιστεί καί τό θυμό ν' αφήσει»: Η φύση προσωποποιείται εκφράζοντας την απόλυτη ομορφιά αλλά και ηρεμία για να δεχτεί τη θεία επιφάνεια, την εμφάνιση της Φεγγαροντυμένης.

**Γ1.** Στους στίχους αυτούς του πρώτου αποσπάσματος είναι εμφανείς οι επιδράσεις της δημόδους ποίησης καθώς ο ναυαγός μιλά στο αστροπελέκι, (συνομιλία με τα άψυχα) κι ακολουθεί το τριαδικό σχήμα του δημοτικού τραγουδιού («τρία αστροπελέκια»). Παρά τη θαλασσοταραχή που εκφράζει την αρνητική δράση της φύσης ο Κρητικός παρακαλά το αστροπελέκι με την προσφώνηση «καλό» να φωτίσει. Εδώ αποκαλύπτεται η ευεργετική

επίδραση του φυσικού στοιχείου καθώς εισακούει την ικεσία του Κρητικού που αγωνιά να δει την αγαπημένη («κορασιά») δίπλα του.

**Δ1.** Οι αντιστοιχίες ανάμεσα στον «Όρκο» του Μαρκορά και το απόσπασμα του «Κρητικού» είναι προφανείς. Αν εξαιρέσουμε το πλαίσιο που δίνεται σχετικά με το ότι ο νεκρός είναι ο ήρωας του Μαρκορά ενώ στον Σολωμό η αγαπημένη του «Κρητικού» (εμφανίζεται προδρομικά να έχει πεθάνει στη σκηνή της Δευτέρας Παρουσίας), η θρησκευτικότητα, ο έρωτας και η πατρίδα είναι κοινά στοιχεία και στα δύο ποιήματα. Η λυρική όψη κι ο ρομαντισμός του ερωτευμένου Μάνθου, θυμίζουν το Σολωμό που περιγράφει την αγαπημένη με τον ίδιο εξιδανικευμένο τρόπο. Και στα δύο ποιήματα ο έρωτας/ζωή ως αντιθετικό μοτίβο με το θάνατο τον νικά και επιβιώνει σε μεταφυσικό επίπεδο. Οι απόψεις για την ύπαρξη μετά θάνατον ζωής εκφράζουν μια βαθιά χριστιανική πίστη τόσο του Μαρκορά (όπου δεν είναι πρόσκαιρο...) όσο και του Σολωμού.

Η αναμονή της ψυχής της αγαπημένης στον «Όρκο» από το Μάνθο, στον Κρητικό παρουσιάζεται αμοιβαία καθώς οι δύο ψυχές (Κρητικού και αγαπημένης) αναζητούν εναγώνια η μια την άλλη σε μια σκηνή οραματισμού χωρίς να υπάρχει ο εϋθύς άμεσος λόγος του ήρωα του Μαρκορά που απευθύνεται στην κοπέλα.

Τέλος πρόδηλη είναι η κοινή καταγωγή των ηρώων από την Κρήτη που μάχονται για την πατρίδα (επικολυρικό στοιχείο και ιστορικό πλαίσιο).